

REGJERINGSADVOKATEN

ÅRSRAPPORT
2018

Innhold

Del I.	Leders beretning	4
Del II.	Introduksjon til virksomheten og hovedtall	7
Del III.	Årets aktiviteter og resultater	10
	<i>Rask og korrekt håndtering av retts sakene</i>	10
	<i>Saker for Høyesterett</i>	10
	<i>Saker for Den europeiske menneskerettsdomstolen</i>	11
	<i>Saker for FNs menneskerettskomiteer</i>	12
	<i>Saker for EFTA-domstolen</i>	12
	<i>Saker for EU-domstolen</i>	13
	<i>Berammelse av tvangsinngrepssaker</i>	13
	<i>Behandlingstid for uttalelsesaker</i>	14
	<i>Utsetting av saker</i>	14
Del IV.	Styring og kontroll i virksomheten	16
	<i>Daglig drift – lokaler m.m.</i>	16
	<i>Personvern</i>	16
	<i>Likestilling</i>	16
	<i>Bemanning og rekruttering</i>	17
	<i>Rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn</i>	18
	<i>IA-praksisplass</i>	18
	<i>Kompetanseutvikling</i>	19
	<i>Digitalisering</i>	21
	<i>Arkiv</i>	21
	<i>Helse, miljø og sikkerhet</i>	22
	<i>Etikk</i>	22
	<i>Internkontroll og risikostyring</i>	22
	<i>Sikkerhet og beredskap</i>	23
	<i>Fellesføring -Inkluderingsdugnaden</i>	23
	<i>Fellesføring - Arbeidslivskriminalitet</i>	23
Del V.	Vurdering av fremtidsutsikter	24
Del VI.	Årsregnskapet	25
	<i>Ledelseskommentar årsregnskapet 2018</i>	25
	<i>Formål</i>	25
	<i>Bekreftelse</i>	25
	<i>Vurderinger av vesentlige forhold</i>	25
	<i>Tilleggsopplysninger</i>	26
	<i>Prinsippnote årsregnskapet</i>	27
	<i>Bevilgningsrapporteringen</i>	27

<i>Artskontorrapporteringen</i>	28
<i>Oppstilling av bevilgningsrapporten</i>	29
<i>Note A – Forklaring av samlet tildeling av utgifter</i>	30
<i>Note B – Forklaring til brukte fullmakter</i>	31
<i>Oppstilling av artskontorrapporteringen</i>	32
<i>Vedlegg</i>	33

Del I. Leders beretning

2018 har vært et travelt og godt år for Regjeringsadvokatembetet. Embetet har utført sine to oppgaver, som er å føre statens rettssaker, samt å gi juridisk rådgivning til regjering og forvaltning når vi blir spurt om det. Året har vært preget av kontinuitet og jevn utvikling, men som alltid har det også vært mange store og viktige og til dels dramatiske enkeltsaker, ved siden av den løpende mengden av mer vanlige oppdrag.

For embetet som institusjon er det viktigste punktet å rapportere at vi ved utløpet av 2018 har gjennomført det aller meste av den strategiske opptrappingsplanen som høsten 2015 ble besluttet i samråd med Statsministerens kontor. I løpet av denne perioden er antallet advokater økt fra 34 til 47, og vi har også styrket administrative funksjoner som IT og arkiv. Videre er lokalene utvidet med nye kontorer, samt løpende oppgradering av de gamle. Derneft har vi på mange områder gjennomgått rutiner og arbeidsmetoder, og søkt å forbedre disse, herunder på rådgivning, kompetansebygging, prioritering av viktige fagområder, rolleforståelse, digitalisering, personvern og mediehandtering. I hovedsak er opptrappingsplanen nå gjennomført, i rute og på budsjett, og institusjonelt vil perspektivet fremover være å videreutvikle virksomheten, slik at vi kan dra best mulig nytte av de nye ressursene.

Arbeidsmengden ved embetet har holdt seg jevnt høy gjennom 2018. I de senere år er det slående hvor jevne tallene for innkommende saker har vært. I 2018 kom det inn 1081 nye saker til embetet, mot 1118 i 2017. Av disse var 827 rettssaker, mot 813 i 2017. Videre var det 140 rådgivningssaker, som var ned fra 180 i 2017, men ganske jevnt med 143 i 2016. I tillegg kom det inn 114 høringer, mot 120 året før.

Selv om antallet innkommende rettssaker har stabilisert seg de siste 5-6 årene, så må dette sees i lys av en tidligere jevn stigning over mange år som i perioder utgjorde en utfordring for embetet. Kombinasjonen av økt bemanning de siste årene, og stabilisering av antall nye saker, har gjort det mulig for embetet å hente seg inn, slik at vi nå i større grad kan sette inn de ressurser som er nødvendig for å håndtere rettssakene på forsvarlig vis. Dertil kommer at sakene fortsetter å øke i omfang og rettskildemessig kompleksitet, ikke minst som følge av fortsatt internasjonalisering. Vi har også hatt flere særlig ressurskrevende enkeltsaker i de senere år.

Økt bemanning har også ført til at embetet for første gang på lenge har kunnet kutte noe ned på antallet rettssaker som settes ut, enten til forvaltningens egne jurister i noen utvalgte etater eller til private advokater etter rammeavtale. Av de 827 nye rettssakene i 2018 ble 248 satt ut, som var ned fra 268 i 2017. Det betyr at embetet selv håndterte 579 nye rettssaker, mot 545 i 2017. Fordelt på advokatene gir det et snitt på 12,5 nye rettssaker i året, opp fra 12 i 2017. Sammenlignet med andre advokatkontorer som fører sivile saker er dette et meget høyt tall, særlig siden mange av sakene er svært arbeidskrevende og ofte går i flere instanser. Dertil kommer at mange av embetets advokater også bruker mye tid på juridisk rådgivning.

Tradisjonelt har embetet vært forsiktig med å sette mer enn én advokat på hver sak, og det gjør at vi ofte møter tallmessig større team på den annen side, særlig i saker mot ressurssterke motparter som benytter de store advokatfirmaene. I de senere år har vi imidlertid kunnet øke bemanningen noe på særlig viktige og arbeidskrevende rettssaker. Det er en utvikling som har fortsatt i 2018, og som er nødvendig for å

kunne ivareta statens interesser. Samtidig ligger embetet fortsatt godt under de fleste av våre private motparter i ressursbruk og kostnadsnivå, og vi søker bevisst å fungere som en motkraft til veksten i tidsbruk og salærkrav for domstolene.

I de senere år har Høyesterett sluppet inn færre saker, og konsentrert seg om de viktigste. Siden statens saker ofte reiser prinsipielle spørsmål, er en følge av dette at Regjeringsadvokatens relative andel av høyesterettssakene har steget betydelig. I 2018 prosederte embetet til sammen 18 saker for Høyesterett, som er noe under en tredjedel av de 62 sivile sakene som slapp inn til behandling. Dette er noe ned fra tilsvarende tall i 2017, der vi førte 23 av 72 saker, men det er en variasjon som etter vår vurdering antagelig er innenfor rammen av naturlig årlig avvik. Endringen var størst innenfor fagområdet skatt og avgift, med et fall fra 11 høyesterettssaker i 2017 til 5 i 2018.

Gassled-saken var den største og viktigste embetet førte i 2018, enten målestokken er politisk, økonomisk, juridisk eller arbeidsmessig. Saken endte med seier i Høyesterett i juni, med gode premisser. De andre høyesterettssakene dekker en rekke rettsområder – utlendingsrett, sivilprosess, sikkerhetslov, skipshavari, tomtefeste, psykisk helsevern, reisetid, krav til sykemelding, avlving av hund m.m.

Embetet har i mange år hatt en stor og stadig voksende portefølje av saker med anførsler om brudd på Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK), både for norske domstoler og for Menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg (EMD). I 2018 har dette særlig handlet om saker mot norsk barnevern, der EMD har sluppet inn hele 9 saker til realitetsbehandling. Disse går normalt skriftlig i avdeling, men høsten 2018 prosederte vi en av dem muntlig for storkammeret i Strasbourg. Det har også vært høy aktivitet for EFTA-domstolen, og med innlegg for EU-domstolen i Luxembourg. Videre har embetet også håndtert flere saker for andre internasjonale klageorganer, herunder for FNs menneskerettighetskomiteer.

Embetets løpende portefølje av rettssaker for de lavere instanser er svært variert, og dekker de aller fleste rettsområder. Innenfor de tallmessig største kategoriene (utlending, trygd og psykisk helsevern) har tallene i 2018 vært relativt jevne. Andre klare utviklingstrekk er vanskeligere å peke på. Men i 2018 har det vært uvanlig mange saker med et maritimt tilsnitt (skipshavari, vrakfjerning, fiskeoppdrett, sonaranlegg, båtplasser, sjøboder, sjømerker, moloer m.m.). Det har også vært mange saker om dyrevelferd, samt flere saker om regulering av reindrift. Sakene om fellingstillatelser på ulv har fått stor oppmerksomhet. I 2018 har vi også for første gang ført en sak om rettslige spørsmål knyttet til kjønnskifte.

I motsetning til rettssakene, er den rådgivning Regjeringsadvokaten yter av intern karakter, og omtales sjelden utad. Dette er samtidig en svært viktig del av embetets virksomhet, som dekker alt fra korte muntlige råd til omfattende skriftlige utredninger. Det ble registrert 140 nye rådgivningsaker i 2018. Dette er ned fra 183 saker i 2017, og selv om det likevel er høyt sammenlignet med tidligere år (143 i 2016, 132 i 2015 og 108 i 2014), så er det ikke i tråd med ambisjonen om å styrke rådgivningsfunksjonen. Hvor dekkende sakstallet er for rådgivningens plass er samtidig diskutabelt. Vårt eget inntrykk fra 2018 er at rådgivningsfunksjonen har stått sentralt, og at vi har bistått i minst samme omfang og på samme nivå som i tidligere år. Det gjelder ikke minst i EU/EØS-saker, som utgjør et klart tyngdepunkt i embetets rådgivning, og der det har vært svært mye å gjøre i 2018. Andre områder der

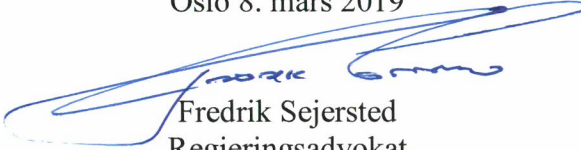
rådgivningsfunksjonen har vært viktig i 2018 omfatter statsforfatningsrett, energirett og arbeids- og tjenestemannsrett (herunder varslersaker).

I de senere år har Regjeringsadvokatembetet merket gradvis større pågang fra media, og det er også en tendens til at klientene i større grad ønsker at embetet skal fronte rettssakene utad. Denne utviklingen har skutt ytterligere fart i 2018. Det gjelder i første rekke store og profilerte enkeltsaker, som dekkes i riksmidia, men også en løpende strøm av saker som dekkes i lokalpressen. I 2018 har vi arbeidet med trening og bevisstgjøring av forholdet til media, og samtlige advokater har i løpet av året gjennomført et mediehåndteringskurs med aktiv trening i mindre grupper.

Digitaliseringen av arbeidsprosesser har pågått gjennom hele 2018. I løpet av året var alle embetets advokater over på domstolenes digitale system, Aktørportalen, som nå fungerer langt bedre enn tidligere. Dette har ført til en radikal endring av postgangen, som nå i all hovedsak er digital. Digitaliseringen gjelder også rettssaksdokumentene (faktiske og juridiske utdrag) som stadig oftere er elektroniske. Alle advokater er nå utstyrt med store nettbrett, med tilpasset programvare for å gjennomføre digitale hovedforhandlinger. I 2018 oppgraderte embetet sitt system for dokumenthåndtering (Klara) og styrket datasikkerheten. Videre ble det gjennomført en tilpasning til det nye personverndirektivet (GDPR), og oppnevnt et personvernombud.

Sett under ett har 2018 vært et innholdsrikt og interessant år for embetet.

Oslo 8. mars 2019

Fredrik Sejersted
Regjeringsadvokat

Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Regjeringsadvokatens hovedoppgaver er å føre sivile rettssaker for statsinstitusjonene og å gi uttalelser og betenkninger om rettslige spørsmål. Regjeringsadvokaten hadde ved utgangen av 2018 til sammen 47 advokater og 23,6 administrativt tilsatte. Tallene er i årsverk. Kontoret er lokalisert i Oslo, med inngang fra Universitetsgata 8.

I 2018 kom det inn 1081 nye saker (rettssaker, rådgivningssaker og offentlige høringer). Dette er 3 % færre enn i 2017. Antallet rettssaker viser imidlertid en moderat stigning. I tillegg har vi satt ut noe færre rettssaker til eksterne enn året før, slik at antall behandlede rettssaker er høyere enn i 2017. Samtidig har antallet registrerte rådgivningssaker gått ned.

De nye sakene fordelte seg slik: 827 rettssaker (813 i 2017), 140 rådgivende uttalelser (180 i 2017) og 114 høringer (120 i 2017). Av de 827 rettssakene satte embetet ut 248 til eksterne, og fordelte 579 på våre egne advokater (mot 545 i 2017).

Utviklingen i sakstallet siste tiår kan illustreres slik:

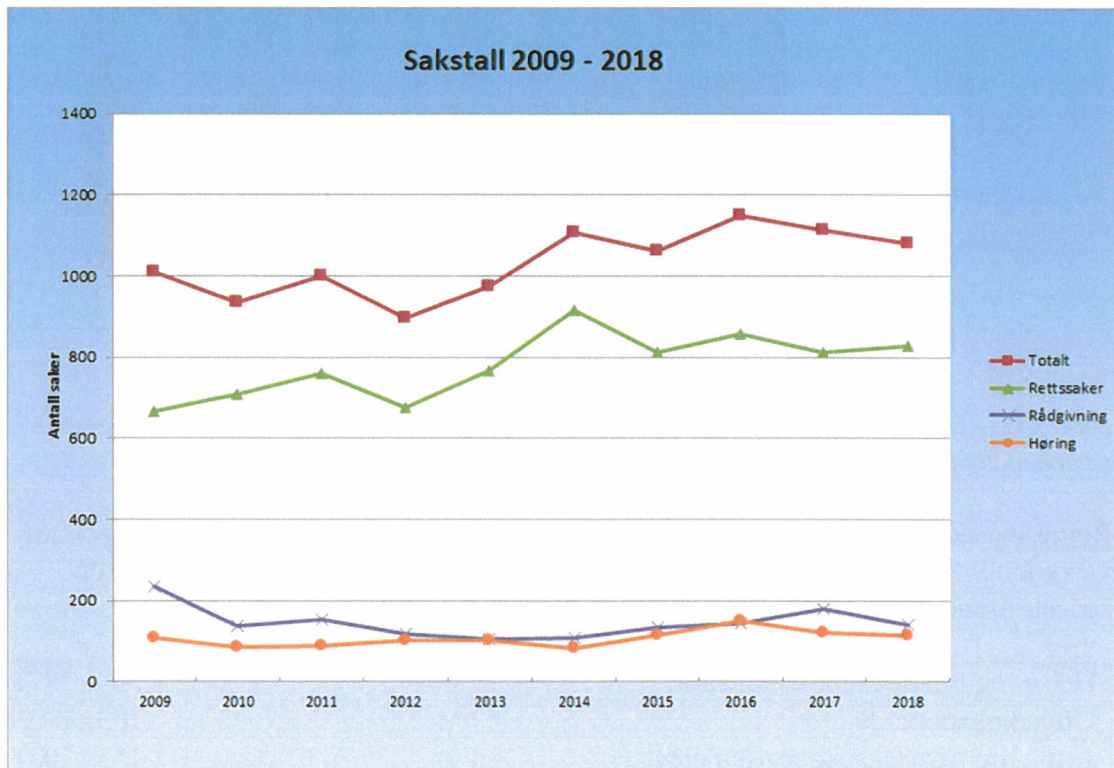

FIG. 1 Utviklingen av sakstall for perioden 2009-2018

Rådgivningssaker (høringer er da holdt utenfor) falt med 22 % fra foregående år og utgjorde 17 % av totalt antall saker. Tilsvarende forhold i 2016 og 2017 var henholdsvis 22 % og 17 %. I tillegg til det registrerte antallet rådgivningssaker, yter embetet en betydelig løpende rådgivning, særlig fra ledergruppen, som ikke alltid registreres som egne saker.

Rettsaker innen de tre store områdene utlendingsrett, trygd og psykisk helsevern utgjør fortsatt betydelige sakstall:

Antallet rettsaker om psykisk helsevern (tvangsinnleggelses) utgjorde 263, hvilket er det høyeste vi har sett. Det høyere nivået etablert siden 2013 videreføres dermed.

Utlendingssakene er tilbake på nivå med året 2016 med 159 nye saker (175 i 2017).

Antallet nye trygderettsaker lå i 2018 på 105, tilbake til det høye nivået vi så i årene 2014-2016.

En oversikt over antall saker på de tre «volumområdene» viser utviklingen:

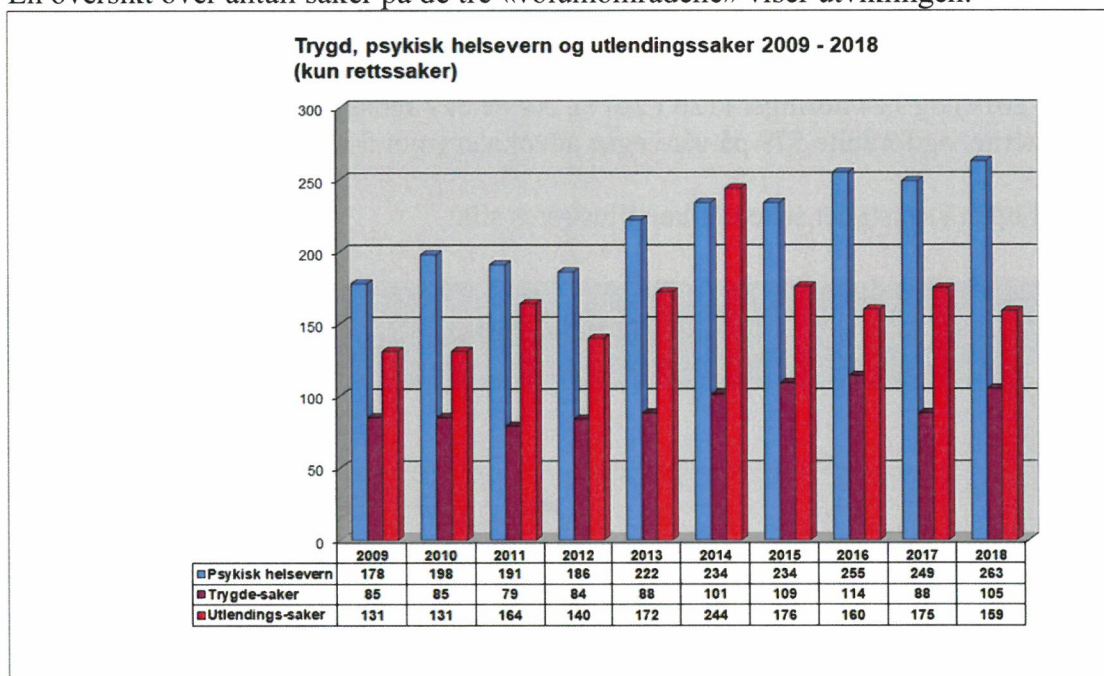

FIG. 2 Rettsaksutviklingen på volumområdene trygd, psykisk helsevern og utlendingssaker i perioden 2009-2018

Regjeringsadvokaten mottar saker fra hele sentralforvaltningen, men med store variasjoner fra etat til etat. De største klientene er i grove trekk i 2018 som for de seneste årene. Rangert etter antall saker (2017 i parentes):

Helse- og omsorgsdepartementet	304 (287)
Utlendingsnemnda	153 (173)
Justis- og beredskapsdepartementet	115 (103)
Arbeids- og velferdsdirektoratet	99 (87)
Skattemyndighetene (Skattedirektoratet, sentralskattekontorene, skattekontorene)	48 (63)
Samferdselsdepartementet	47 (45)
Finansdepartementet	41 (47)
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	37 (44)
Forsvarsdepartementet	24 (37)
Landbruks- og matdepartementet	23 (27)
Nærings- og fiskeridepartementet	22 (32)
Utenriksdepartementet	20 (35)
Barne- og likestillingsdepartementet	19 (20)

Kunnskapsdepartementet	15 (20)
Arbeids- og sosialdepartementet	13 (14)
Olje- og energidepartementet	13 (8)
Klima- og miljødepartementet	12 (10)
Statens pensjonskasse	12 (7)
Kulturdepartementet	9 (5)
Klagenemnda for industrielle rettigheter	6 (9)
Utlendingsdirektoratet	6 (4)
Advokat-bevillingsnemnden / Tilsynsrådet for advokatvirksomhet	5 (2)

Del III. Årets aktiviteter og resultater

Regjeringsadvokatens hovedoppgave er å føre rettssaker for statsinstitusjonene og gi uttalelser og betenknings om rettslige spørsmål. Som overordnede mål skal Regjeringsadvokaten sørge for at:

- staten får dekket sitt behov for advokattjenester på en god måte, som totalt sett utnytter de tildelte ressursene best mulig
- høy kvalitet i arbeidet blir vektlagt
- brukerne oppfatter embetet som serviceinnstilt
- saksbehandlingen er rask og god

I føringene i tildelingsbrev 2018 fra Statsministerens kontor skal embetet fortsette de satsinger og prioriteringer som er lagt til grunn de siste årene:

- rask og korrekt håndtering av rettssaker
- kvalitativ og god rådgivning ved forespørsel om juridisk hjelp
- rask saksbehandling ved juridisk rådgivning, gjennomsnittlig ikke mer enn tre ukers saksbehandlingstid
- arbeide aktivt for at saker om administrative tvangsinngrep kommer raskt opp for retten
- arbeide for at domstolene kan nå sine mål om saksbehandlingstid

Regjeringsadvokaten er ansvarlig for at embetet har en målrettet og effektiv utnyttelse av ressursene, formulere mål og planlegge driften innenfor gitte rammer, i tillegg til å etablere/videreføre statistikk og andre parametere som gjør det mulig å vurdere resultater av embetets mål, satsinger og prioriteringer

Rask og korrekt håndtering av rettssakene

Embetet har også i 2018 arbeidet aktivt for at rettssakene blir raskt og korrekt håndtert, for å bidra til at domstolene kan nå sine mål om saksbehandlingstid. Som følge av økt bemanning har det vært noe enklere enn tidligere å imøtekomme ønsker om rask berømmelse, samt bytte advokat dersom den som egentlig har saken er opptatt de datoene da det passer retten å beramme.

Saker for Høyesterett

Regjeringsadvokaten førte i 2018 til sammen 18 saker for Høyesterett, hvilket utgjør 29 % av de 62 sivile sakene som slapp inn til behandling. Av disse var 16 saker der staten var part, og 2 saker mellom andre parter, der vi avga innlegg for å ivareta statens interesser etter tvisteloven § 30-13. I tillegg kommer en rekke kjennelser og beslutninger som ble avgjort av ankeutvalget etter skriftlig behandling. Staten fikk medhold i et klart flertall av de sakene som ble ført for Høyesterett.

I de senere år har det vært en trend at Høyesterett har sluppet inn et stort antall saker om skatte- og avgiftsrett. Her var det et markert fall i 2018, med 5 saker, mot 11 året før. De fem var alle skattesaker (ingen om avgift). Hvorvidt dette er et tilfeldig årlig avvik eller uttrykk for endringer i sakstilgangen eller omprioritering i Høyesterett er for tidlig å si. For lavere instanser føres en del av statens skattesaker av private

advokater, og tidligere gjaldt dette også for Høyesterett. Etter ønske fra klienten er det nå lagt opp til at Regjeringsadvokaten som hovedregel skal føre alle statens saker for Høyesterett, også på dette området. Av de fem skattesakene i 2018 var bare én tidligere ført av oss. At embetet tar over alle saker for Høyesterett medfører noe ekstraarbeid, men er likevel en fornuftig bruk av ressurser, som også sikrer konsistens i statens argumentasjon.

En annen viktig kategori for Høyesterett i de senere år har vært utlendingssakene. Også her var det en nedgang i 2018, med to saker, mot fire året før. Det var til gjengjeld viktige og profilerte saker, som bl.a. gjaldt forholdet til EMK.

De andre sakene vi førte for Høyesterett var som vanlig fra et bredt spekter av rettsområder. Den største og viktigste var Gassled-saken, om rammene for statens adgang til å fastsette tariffene på gassrørledninger i Nordsjøen. Gjennom tre instanser har dette vært en av de mest arbeidskrevende prosessene i embetets historie, og den ble prosedert for Høyesterett over åtte dager i mai. Dommen ga staten fullt medhold, og premissene er gode både i beskrivelsen av faktum og det rettslige rammeverket.

Andre viktige spørsmål som ble prosedert for Høyesterett i 2018 omfattet forholdet mellom reisetid og arbeidstid i politiet, kravene til dokumentasjon for sykepengar etter folketrygdloven, innholdet i den nye kravet til manglende samtykkekompetanse i lov om psykisk helsevern, beviskrav ved sivile krav i straffesaker, forholdet til grunnloven § 97 ved bortfall av løsningsretter, samt adgangen etter sikkerhetsloven til å legge restriksjoner på fiskeoppdrett innenfor militært forbudsområde.

I de senere år har rettsaker om gyldigheten av vedtak om avliving av hunder (etter aggressiv atferd) vokst frem som en ny kategori i norske domstoler, som har fått stor oppmerksomhet, særlig i sosiale medier. Utviklingen kulminerte i to saker i Høyesterett våren 2018 (Bob og Rambo), der staten vant frem, med premisser som vil bidra til rettsavklaring på dette feltet fremover.

Saker for Den europeiske menneskerettighetsdomstolen

Regjeringsadvokaten har i 2018 representert Norge som agent i flere saker for Den europeiske menneskerettighetsdomstol (EMD). Det anslås at det til enhver tid foreligger om lag 100 til 120 klagesaker mot Norge i EMD. Det helt store flertallet blir avvist av domstolen uten omfattende begrunnelse, og uten at norske myndigheter blir formelt orientert om sakene. I de saker der EMD beslutter å vurdere saken nærmere, blir klagen kommunisert for Regjeringsadvokaten på vegne av norske myndigheter.

I 2018 ble to nye saker kommunisert. Sak 20265/14 *Bjørnevik* ble forlikt mellom partene i løpet av året. Saken gjaldt behandlingsregimet for en psykisk syk innsatt ved Ila fengsel og forvaringsanstalt. I sak 47341/15 *Konkurrenten.no* er spørsmålet om Norge kan holdes ansvarlig under Den europeiske menneskerettighetskonvensjon artikkel 6 nr. 1 (retten til en rettfærdig rettergang) for EFTA-domstolens avvisning av en statsstøttesak hvor klager var part. Saken reiser prinsipielle spørsmål om norske myndigheters forpliktelser under konvensjonen.

Den mest krevende EMK-saken i 2018 var storkammerbehandlingen i sak 37283/13 *S.L.*, som gjaldt fosterforeldrenes adopsjon mot den biologiske morens vilje og forholdet til EMK artikkel 8 (retten til familieliv). Kammerets dom fra 2017 ble etter

den private parts anmodning tatt til behandling i EMDs storkammer, med muntlig høring i oktober 2018. Prosessen for EMD er som hovedregel skriftlig, og det var over tre år siden Norge sist hadde avgitt muntlig innlegg. Dom er ikke avsagt.

Barnevernssaker har også i 2018 vært det dominerende tema, slik det var det i 2017. EMD har rettskraftig avgjort to slike – hvorav den ene endte med krenkelse av EMK artikkel 8, mens det ikke ble konstatert krenkelse i den andre. Det gjenstår avgjørelse av fem saker i denne porteføljen, som involverer flere av kontorets advokater.

I sak 39731/12 *Wolland* kom EMD til at staten ikke hadde krenket klagers rettigheter i EMK artikkel 8 og artikkel 6. Den gjaldt prosedyrer for rettens håndtering av beslag og gjennomgang av advokatkorrespondanse.

I flere av de sakene mot Norge som EMD avviste i 2018 uten partsinnlegg ble det likevel gitt omfattende begrunnelser. Mest interesse vakte sak 48852/17 *Hansen*, hvor EMD avviste klage fra Anders Behring Breivik om hans soningsforhold vurdert opp mot EMK artikkel 3 (forbudet mot umenneskelig og nedverdiggende behandling). Dermed var sluttstrek satt for denne saken, som embetet har ført gjennom flere instanser. Tilsvarende prosedyre ble fulgt i 60715/14, *AS Dagbladet* og sak 30563/15 *Avisa Nordland AS* – som begge dreide seg om avveininger mellom pressens ytringsfrihet (EMK artikkel 10) og privatlivets beskyttelse (EMK artikkel 8). Sak 1909/15 *Jamal* og sak 62363/16 *I.F. og I.F.F.* gjaldt forhold knyttet til utlendingsloven. Endelig avviste EMD sak 65170/14 A. som gjaldt spørsmålet om retten til et effektivt rettsmiddel (EMK artikkel 13) i ankesak om uskyldspresumsjonen.

Saker for FNs menneskerettighetskomiteer

Regjeringsadvokaten representerer Norge som agent i klagesaker for FNs menneskerettighetskomiteer. I 2018 mottok embetet to nye klagesaker, begge fremmet for FNs rasediskrimineringskomité. Sak 632018/18 gjelder spørsmålet om en lagmannsrettsavgjørelse om varetektsfengsling er i konflikt med FNs rasediskrimineringskonvensjon. Sak 67/2018 gjelder spørsmål om utbygging av en vindpark i et reinbeitedistrikt med samiske næringsinteresser.

Når det gjelder saker som ble avgjort i 2018, avviste FNs torturkomite i sak 741/2016 en klage vedrørende en utlendingssak som ble fremmet i 2016. Avvisningen ble begrunnet med at klager ikke hadde uttømt nasjonale rettsmidler.

Saker for EFTA-domstolen

Regjeringsadvokaten har arbeidet med flere viktige saker for EFTA-domstolen i 2018. Blant sakene der EFTA-domstolen har gitt uttalelse i løpet av året, er to saker om konkurranserett og det såkalte effektivitetsprinsippet, den ene forelagt av Borgarting lagmannsrett (Nye Kystlink). I tillegg har Regjeringsadvokaten blant annet representert Norge i tvist mellom alpinisten Henrik Kristoffersen og Norges Skiforbund, der EFTA-domstolens rådgivende uttalelse inngår i behandlingen for Oslo tingrett.

Flere saker som tidligere har vært forelagt EFTA-domstolen, har fått sin avklaring i norske domstoler. Det gjelder eksempelvis en sak om tid på reise for en polititjenestemann utenom alminnelig arbeidstid, der Høyesterett kom til at dette for

de aktuelle reisene utgjorde arbeidstid etter arbeidstidsdirektivet, men at det ikke ga rett på overtidsbetaling (Thuesaken). I en sak om skatterett og konsernbidragsregler (Yarasaken), kom både Borgarting lagmannsrett og Høyesterett i tråd med statens syn til at det ikke var grunnlag for fradragsrett. Ikke minst har det vært arbeidet med den såkalte Fosen-Linjen-saken, der Høyesterett har forelagt spørsmål for EFTA-domstolen om det etter EØS-retten er krav om objektivt erstatningsansvar for positiv kontraktsinteresse ved feil i anbudssaker. Bakgrunnen er at EFTA-domstolen i samme sak – etter foreleggelse fra lagmannsretten – avga en uttalelse som kunne forstås i denne retning. Høyesterett stiller spørsmål ved om dette eventuelt kan være riktig, blant annet i lys av praksis fra EU-domstolen. Avgjørelse kan ventes våren 2019.

Av andre saker er det grunn til å nevne søksmål fra ESA med påstand om at enkelte sider ved Norges foreldrepermisjonsytelser diskriminerer menn i strid med likestillingsdirektivet. Det ventes avgjørelse i denne saken våren 2019.

Saker for EU-domstolen

Norge har adgang til å inngi innlegg i de fleste sakene for EU-domstolen, og embetet deltar løpende i arbeidet med å avklare når man bør benytte denne muligheten, i samarbeid med de ansvarlige fagetater. Når Norge velger å gi innlegg, er Regjeringsadvokaten agent sammen med Utenriksdepartementet. I 2018 innga Norge skriftlig innlegg i 10 saker, og deltok i flere muntlige høringer i EU-domstolen. Dette er saker som er vurdert som viktige for Norge, og gjelder blant annet tolkningen av unionsborgerskapsdirektivet, tobakksdirektivet, tjenstedirektivet, direktiv om offentlige anskaffelser og trygdeforordningen. Generelt er embetet en pådriver for at Norge skal benytte sin adgang til EU-domstolen oftere fordi dette er en god arena for effektivt å påvirke gjeldende EU og EØS-rett, men også fordi det bidrar til å utvikle nettverk og kompetanse i EU-rett som er viktig for arbeidet med EØS-avtalen.

Berammelse av tvangsinngrepssaker

Det er et uttalt krav at embetet skal arbeide aktivt for rask berammelse i saker som gjelder tvangsinngrep. Rapporteringsskjemaer innkommet i 2018 viser at det i gjennomsnitt går 50 dager fra sakene kommer inn til Regjeringsadvokatembetet og frem til hovedforhandling i tingretten. Dette er en stabilisering fra 2017 (50 dager) og 2016 (51 dager), og en fortsatt nedgang fra 2015 og 2014 da gjennomsnittstiden var 54,5 dager. Til sammenligning var gjennomsnittet 53 dager i 2013 og 43 dager i 2012.

Regjeringsadvokaten har ingen myndighet til å beslutte når hovedforhandling skal berammes, men understreker rutinemessig overfor domstolene at denne typen saker skal berammes raskt. For å imøtekomme domstolens forslag til berammelser, praktiserer vi et fleksibelt system for bytte av advokat.

Ordningen fra 2013 med egenprosedyre i Helsedirektoratet har bidratt til økt fleksibilitet og raskere berammelser. Ordningen fungerer meget godt, og Regjeringsadvokaten har gitt uttrykk for at den bør videreføres. Med virkning fra 2018 er imidlertid antallet rettssaker som kan settes ut til egenprosedyre redusert fra 100 til 50, som følge av regjeringens avbyråkratiseringsprosjekt og nedbemanning i Helsedirektoratet. Dette betyr at advokatene hos Regjeringsadvokaten i 2018 har prosedert et høyere antall psykisk helsevernssaker enn tidligere år. Det er usikkert hvilken betydning denne endringen har hatt for beramningstiden i saker som gjelder tvungent psykisk helsevern.

Behandlingstid for uttalelssaker

Det er et mål for Regjeringsadvokaten å besvare henvendelser om juridiske uttalelser og annen rådgivning så raskt som det er mulig og faglig forsvarlig. Mye av den løpende rådgivningen skjer direkte og umiddelbart, på telefon, epost eller i møter. I de tilfeller der det avgis skriftlige uttalelser, vil behandlingstiden variere etter sakens omfang og karakter, og hvor mye det haster. Det er en uttalt målsetting at det ikke skal gå mer enn maksimalt 21 dager før klient får en endelig juridisk uttalelse, med mindre annet er avtalt, og det skal løpende føres rapporteringsskjemaer, som viser tidsbruk på hver enkelt sak. (Høringsuttalelser er holdt utenfor dette, og avgis innenfor de fastsatte fristene i den enkelte sak).

Rapporteringsskjemaene for 2018 viser at gjennomsnittlig svartid i rådgivningssakene var rett under 20 dager, med 10 dager som median. 71 % av sakene ble besvart innen 21 dager. Fra embetets side er dette en akseptabel behandlingstid, men det er et mål å få den ytterligere ned. Samtidig er det grenser for hvor mye lenger responstiden kan og bør tas ned. Mange saker har godt av grundig vurdering, og dertil kommer at det ofte er nødvendig med relativt omfattende kontakt og diskusjon med de berørte etatene før Regjeringsadvokaten er klar til å gi sitt syn.

Utsetting av saker

Innen visse saksfelt er antallet enkeltsaker særlig høyt, som vist i figur 2 ovenfor. Trygdesaker, utlendingssaker og saker om psykisk helsevern er viktige for etatene og for dem de gjelder, men de reiser normalt ikke rettslige spørsmål av prinsipiell karakter. For å kunne prioritere andre oppgaver av større og mer prinsipiell betydning for staten, har embetet i mange år satt ut saker innen to av disse tre områdene til samarbeidende advokatfirmaer. Som det fremgår nedenfor, har det dessuten innen to av disse områdene vokst frem ordninger hvoretter etatene selv prosederer rettssaker. Ettersom viktige rettsspørsmål kommer opp innen disse rettsområdene, må Regjeringsadvokaten likevel selv ha et betydelig antall saker innen hvert av dem, herunder alle de sakene som reiser prinsipielle spørsmål.

Av saker innkommet i 2018 innen området trygd og pensjon (totalt 105 saker) ble det satt ut 60 saker til de tre advokatfirmaene Riisa, Kogstad Lunde og Frøstrup Løitegard. Innen utlendingsområdet ble 111 av til sammen 159 saker satt ut, fordelt til advokatfirmaet Kluge AS i henhold til inngått rammeavtale (43 saker) og til Utlendingsnemndas prosedyreenhet for egenprosedyre (68 saker). Tilsvarende tall for 2017 var totalt 175 rettssaker på området utlendingrett der 123 saker ble satt ut henholdsvis 77 saker til kommisjonæradvokat (Kluge 31 saker, Riisa 25 saker og Normann 21 saker) og 46 til egenprosedyre hos UNE.

Innen området psykisk helsevern ble 64 av totalt 263 nye saker utført av Helsedirektoratet som egenprosedyre. Regjeringsadvokaten håndterte selv de resterende 199 rettssakene (opp fra 164 i 2017 og 156 i 2016).

Som følge av at UNEs nye prosedyreenhet forutsettes å ta hånd om en betydelig andel av utlendingssakene (ca. 50%), og fordi Regjeringsadvokaten forutsettes fortsatt å utføre en del saker selv (ca. 25-30%), er vårt behov for bistand fra samarbeidende advokatfirmaer innen dette området falt betydelig sammenlignet med tidligere. Fra 1. november 2017 har det derfor bare vært rammeavtale med ett firma på dette området

(Kluge Advokatfirma AS). Innen trygdeområdet har vi rammeavtaler med advokatfirmaene Riisa, Kogstad Lunde og Frøstrup Løitegaard.

Rammeavtalene er inngått for perioden 2017-2020, med opsjon for ett års forlengelse. Arbeidet koordineres av Regjeringsadvokaten, og embetet utfører fremdeles et betydelig antall saker selv også innenfor disse to områdene. Firmaene godtgjøres etter stykkpris, hvilket blant annet leder til en lavere administrativ belastning. Slik vi ser det, er dette et gjensidig nyttig og konstruktivt samarbeid. Det sikrer kvalitet og er samfunnsmessig effektivt, samtidig som det gir beredskap for tilfelle av betydelig økning i sakstallet, som særlig kan oppstå på utlendingsområdet.

Del IV. Styring og kontroll i virksomheten

Daglig drift – lokaler m.m.

Regjeringsadvokaten leier kontorlokaler i Pilestredet 19 og i Universitetsgata 8. Lokalene er tilsluttede lokaler som i hovedsak oppfattes som én lokalitet.

Som ledd i opptrappingsplanen ble kontorlokalene utvidet i 2016, og i 2017 bygget vi om kjøkken og spiserom. Gjennom 2018 har prosessen fortsatt med videre oppgradering, særlig av de gamle lokalene i Pilestredet 19, med løpende oppussing og vedlikehold av fellesarealer og utskifting av kontormøbler. Samtlige kontorer er nå utstyrt med arbeidsbord som kan heves/senkes, og det ble satt i gang en prosess for å bedre belysningen, både for å imøtekomme krav til godt arbeidslys og av hensyn til energisparing, med nye energieffektive lysarmaturer som slås automatisk av når rommene ikke er i bruk, samt bedre leselamper. Disse tiltakene planlegges slutført i første halvdel av 2019. Som ledd i HMS-arbeidet har alle håndvasker fått montert berøringfri kran, samt berøringfrie såpe- og antibac-dispensere. Videre er det gjennomført sikringstiltak av indre lokaler, og bedre rutiner for adgangskontroll.

Regjeringsadvokaten har tidligere ikke brukt midler til utsmykking, men høsten 2018 ble det gjennomført et moderat prosjekt, i regi av en egen utsmykkingsgruppe. Den viktigste delen av dette var at vi fant frem gamle arkivbilder fra embedets historie, som ble trykket opp i store formater på metall, vinyl og tapet, og hengt opp rundt om i felleslokalene. Videre ble det innkjøpt tre bilder fra moderne norske fotografer.

Personvern

I 2018 ble EUs personvernforordning (GDPR) gjennomført i norsk rett ved ny personopplysningslov, som trådte i kraft i juli. I likhet med andre offentlige etater har Regjeringsadvokaten derfor gjennomført en prosess gjennom året, for å sikre at virksomheten tilfredstiller de nye kravene i loven. Dette innebærer at vi blant annet har foretatt en kartlegging av vår behandling av personopplysninger, og det er laget en protokoll med oversikt over behandlingsaktiviteter (formål, grunnlag m.v.). Det er videre laget to personvernerklæringer som er sendt ut til våre klientkontakter, og som er gjort tilgjengelige på vår hjemmeside. Vi har i tillegg arbeid med interne rutiner for å sikre at regelverket etterleveres, og at det blant annet finnes rutiner for sletting av personopplysninger innenfor de øvrige rammer som gjelder for virksomheten. Regjeringsadvokaten har også oppnevnt et eget personvernombud. Arbeidet med håndtering av personopplysninger vil være viktig også fremover, ikke minst i lys av de nye utfordringene som digitaliseringen av rettssaksarbeidet medfører.

Likestilling

Regjeringsadvokaten har en likestillingsplan med mål som skal hindre forskjellsbehandling av kjønn innen områder som bemanning, ledelse, faglige utfordringer, lønn, tilrettelegging for omsorgsplikter mv.

Tre av syv medlemmer i Regjeringsadvokatens ledergruppe er kvinner. Per 31.12.2018 var 20 (42,6 %) av embedets faste ansatte advokater kvinner. På administrativ side det av 23,6 årsverk 5 menn (21,2 %). Mennene er tilsatt innen

økonomi, arkiv og IKT. I 2018 hadde embetet seks studentpraktikanter, hvorav to var kvinner.

Gjennomsnittlig lønn er beregnet ut fra lønn på antall fast ansatte per desember 2018. Ansatte i fødsels-/syke-/omsorgspermisjon med og uten lønn er tatt med i grunnlaget.

Kvinnelige advokater (eksklusive ledergruppen) tjente pr 31.12.2019 i gjennomsnitt kr 859 343, mens gjennomsnittet for mannlige advokater var kr 976 754. Samlet gjennomsnittslønn var kr 921 962. Differansen skyldes tilfeldigheter og den aldersmessige sammensetningen av kjønnene. Hos Regjeringsadvokaten får advokatene en betydelig lønnsøkning når de får møterett for Høyesterett. Tildeling av prøvesaker for Høyesterett følger i stor grad ansiennitet, og vil således alltid skje på kjønnsnøytrale premisser. Per desember 2018 hadde embetet 10 kvinner og 18 menn med møterett for Høyesterett, inklusive ledergruppen.

Per 31.12.2018 arbeidet ingen av de fast ansatte advokatene i redusert stilling. Fem kvinnelige tilsatte på administrativ side arbeidet deltid, to grunnet delvis uføretrygd. Ingen mannlige tilsatte har per i dag redusert stilling.

Bemanning og rekruttering

Høsten 2015 ble det i samråd med Statsministerens kontor vedtatt en treårig opptrappingsplan for å øke antall advokater ved embetet til ca. 50. Denne prosessen har fortsatt i 2018, men i et roligere tempo, og med vekt på å konsolidere utviklingen. I 2018 sluttet det tre advokater, mot fire advokater året før. Til tross for nye ansettelsesrunder har netto antall advokater derfor bare økt noe. Målt i antall faste stillinger lå antallet ved utgangen av 2018 på 47 advokater og advokatfullmektiger.

Et overordnet hensyn ved opptrappingen har vært at den ikke skal gå ut over det faglige nivået ved embetet, noe som fastholdes i forbindelse med økning av faste advokater. Utlysningene de siste årene viser imidlertid at embetet fortsatt anses som et svært attraktivt sted å arbeide, og at vi fortsatt rekrutterer blant de absolutt beste juristene i landet.

Embetet har til enhver tid et relativt høyt antall advokater ute i permisjon. Den klart største kategorien er fødselspermisjoner, men det føres også en fleksibel politikk hva gjelder ønske om studiepermisjoner, permisjon for å bistå offentlige utredninger, eller for å ta vikariater i andre offentlige etater eller i domstolene (konstitusjoner). I den grad det er praktisk mulig, søker vi å fylle disse stillingene med vikariater, men det lar seg ikke alltid gjøre. Omfanget av permisjonene kan i perioder være administrativt krevende, og våren 2018 opplevde vi en viss bemanningsmessig vårknipe, som følge av uvanlig mange mamma- og pappapermisjoner på en gang. Men dette er hyggelig og håndterbart, og generelt er den fleksibiliteten vi her kan tilby et fortrinn som bidrar til å sikre god rekruttering.

På administrativ side har bemanningssituasjonen vært stabil. Økningen i antall advokater er ikke fulgt av økning i antallet administrative stillinger, så slik sett har det her vært en effektivisering. Unntaket er IKT, der embetet har betydelige behov, som følge av at vi i stor grad har egne systemer. Tradisjonelt har det vært to IKT-stillinger, men i de senere år har vi også måttet hente inn en ekstra person på engasjement. I 2018 ble det derfor besluttet å øke til tre faste IKT-stillinger, og stillingen ble lyst ut

og besatt. Ved utløpet av 2018 var det totalt 23,6 administrative årsverk i faste stillinger. Målt i antall faste stillinger besto Regjeringsadvokatembetet ved utløpet av 2018 av totalt 70,6 årsverk. Dertil kommer vikarer som fyller stillingene til dem som er i permisjon. Videre har embetet fire tilkallingsvikarer (jusstudenter) som bistår på kveldssekretærvakter i administrasjonen.

Gitt det store antallet saker Regjeringsadvokaten hvert år fører for Høyesterett, er det normalt sett relativt god tilgang på «prøvesaker». Dette er et konkurransefortrinn for embetet. I den grad saker kan gis til «prøveadvokat» søker vi derfor å gjøre dette, i samråd med klient. Sammenlignet med tidligere år var det relativt få «prøvesaker» i 2018, men dette skyldes antagelig bare tilfeldig årlig avvik. Ved utløpet av året var det 28 advokater som hadde møterett for Høyesterett, og dette er en meget høy andel sammenlignet med andre advokatfirmaer.

Regjeringsadvokaten har lenge hatt en praktikantordning for studenter. Oppholdene er vår og høst, og varer som regel fem uker. Formålet med ordningen er dels at embetet skal kunne bli bedre kjent med studenter som kan være aktuelle for senere ansettelse, og dels at studentene blir kjent med hvordan arbeidet og miljøet er ved embetet. I 2018 hadde embetet seks praktikanter, fire menn og to kvinner.

Mange av advokatene påtar seg undervisning og sensur ved de juridiske fakultetene. Dette arbeidet gjør embetet kjent blant studentene, og anses viktig i rekrutteringssammenheng. Regjeringsadvokaten er godt representert med undervisning i Oslo, og arbeider løpende for å være representert også i Bergen og Tromsø med undervisning i fag som er sentrale for vår virksomhet.

Regjeringsadvokaten har etablert samarbeid med Juristforeningens fagstyrer og andre studentorganisasjoner i Oslo, Bergen og Tromsø. Vi har holdt gjesteforelesninger over eksamensrelevante temaer i Bergen og Tromsø, og mottatt studenter til foredrag i våre lokaler. Tilbakemeldingene er meget gode, og vi satser videre på denne typen tiltak.

Også i 2018 har Regjeringsadvokaten deltatt på arbeidslivsdagene ved de juridiske fakultetene i Oslo, Bergen og Tromsø. Embetet har gitt presentasjoner i egne lokaler i forbindelse med studentbesøk. Vi mottok to grupper med studenter som ledd i «Fadderuken» ved Universitetet i Oslo, én gruppe i forbindelse med arbeidslivsdagene ved Universitetet i Oslo samt én gruppe med studenter fra Lillehammer.

Rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn

I 2018 ble det ansatte én person med innvandrerbakgrunn ved embetet, slik at embetet ved utløpet av året hadde tre fast ansatte med innvandrerbakgrunn. Dette tilsvarer 4,25 % av totalt faste ansatte. I samtlige kunngjøringer som gjelder administrative stillinger, er det gitt uttrykk for målet å rekruttere flere med innvandrerbakgrunn. Embetet innkaller som hovedregel minst én søker, som regel flere, med innvandrerbakgrunn til intervju.

IA-praksis plass

Embetet har i de siste årene hatt stort fokus på inkluderende arbeidsliv, blant annet gjennom praktikantordning. Embetet har i 2018 hatt en IA-praktikant som har arbeidet i administrasjonen, hovedsakelig innenfor resepsjon og sentralbord. Embetet har mer enn oppfylt virksomhetens handlingsplan, delmål 2 Inkluderende arbeidsliv, der målet

var å tilby to personer mulighet for utprøving av arbeids- og funksjonsevne i administrative funksjoner. Embetet har i perioden hatt tre IA-praktikanter, hvorav den ene fortsetter utprøving av arbeids- og funksjonsevne i 2019.

Kompetanseutvikling

Regjeringsadvokaten har etablert et program for opplæring av nyansatte, dels med individuell veiledning og dels med felles undervisning. Regjeringsadvokaten arbeider løpende med utvikling av erfaringsarkivet «Tantor», der vi samler standardinnlegg og annet nyttig rettslig materiale innen våre viktigste fagområder. I 2018 har vi også gjennomgått fadderordningen for nyansatte og revidert instruksen for dette, og gjort den mer detaljert og forpliktende.

Årets faste interne etikkseminar ble holdt 7. desember, der vi diskuterte vår rolleforståelse som prosessfullmektiger for staten. Med utgangspunkt i eksempler og gruppearbeid drøftet vi skriftlige formuleringer, opptreden i retten, forholdet til motparter og klient, samt omtale av oss selv og andre.

Regjeringsadvokaten har løpende og tett kontakt med våre klienter i forvaltningen. På flere områder med mange saker er det etablert faste rutiner for samarbeid og årlige kontaktmøter.

Som ledd i ordningen med egenprosedyre i Helsedirektoratet i saker om tvungent psykisk helsevern, har det vært løpende faglig kontakt og holdt årlig samarbeidsmøte mellom fagansvarlige hos Regjeringsadvokaten og i Helsedirektoratet. Embetet var også representert ved den årlige Kontrollkommisjonskonferansen i Tromsø.

På trygderettssområdet har vi hatt årlig kontaktmøte med Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV) og de tre Kommisjonæradvokatfirmaene som har rammeavtale om å føre et antall trygdesaker for staten. Embetet har også hatt årlig kontaktmøte med Statens Pensjonskasse, som i tillegg til rollen som klient også fører rettssaker som ledd i en ordning med egenprosedyre.

Som ledd i opprettelsen av en egen prosedyreenhet i Utlendingsnemnda har det vært omfattende faglig kontakt med juristene der. Tilsvarende har det vært betydelig faglig kontakt med det advokatfirmaet som har ført utlendingssaker i domstolene etter rammeavtale med Regjeringsadvokaten. Det har også vært halvårige samarbeidsmøter med Utlendingsnemnda for å drøfte samhandling, saksflyt og kommunikasjon.

Det felles faglige seminaret for utlendingsrett, trygderett og pensjon (Bogstadseminaret) ble gjenopptatt i 2018. Seminaret er en faglig plattform og møteplass for advokatene hos Regjeringsadvokaten, kommisjonæradvokatene, klienter i UNE, NAV og Statens Pensjonskasse, samt egenprosederende enheter i UNE og Statens Pensjonskasse. Årets program tok for seg sentrale dommer, herunder ferske saker fra Høyesterett om EMK artikkel 8 og retten til sykepengene, barns rett til å bli hørt i utlendingssaker, rollen som statens advokat, samt utfordringer knyttet til UNEs nye prosedyreenhet og omorganiseringen av rettssaksarbeidet i NAV.

Et annet fagfelt der det er utstrakt klientkontakt er skatt og merverdiavgift, både med Finansdepartementet, Skattedirektoratet og skattekontorene. Advokater fra embetet

har gjennom året holdt en rekke innlegg på ulike seminarer om skatt og avgift, og den interne «Skatterettsgruppen» er også aktiv, med faglunsjer én gang i måneden.

Saker med internasjonalt tilsnitt blir stadig viktigere, og disse faller i to hovedgrupper. Den ene er EU/EØS-sakene. Den andre er de internasjonale menneskerettighetene. For å sikre kompetanseutviklingen har vi her to interne faggrupper – «Internasjonal gruppe» for EU/EØS-spørsmål, og «Rettighetsgruppen» for menneskerettighetene, både etter internasjonale konvensjoner og etter norsk grunnlov. Begge gruppene har vært aktive også i 2018, med faglunsjer én gang i måneden.

Andre faste faggrupper på embetet er «Grønn gruppe» (tingsrett, eiendom, plan og bygg, miljøvern m.m.), og «Lilla gruppe» (arbeids- og tjenestemannsrett). Faggruppen «Offentlige anskaffelser» er reetablert. Gruppene er viktige for den løpende faglige oppdateringen, og tilpasser aktiviteten sin ut fra kapasitet og behov.

Et fast og prioritert innslag for alle hos Regjeringsadvokaten er den ukentlige «Fredagslunsjen», der advokatene gjennomgår siste ukes avgjørelser og diskuterer faglige spørsmål. Det har vært høy aktivitet på fredagslunsjene gjennom hele 2018.

Embetsseminaret for alle ansatte ble arrangert 13. til 15. juni på Sunnmøre, nærmere bestemt i Ålesund og Hjørundfjorden. Det faglige programmet var viet erstatningsrett, forvaltningsrett og sivilprosess, samt innlegg om EØS-rettslige problemstillinger knyttet til samferdsel, og en felles diskusjon om megling.

I juni 2018 arrangerte Lovavdelingen den årlige «Felles fagdag» med Rettsavdelingen i Utenriksdepartementet, Statsministerens kontor og Regjeringsadvokaten. Regjeringsadvokaten holdt innlegg om «anmodningsvedtak» og om statlige arbeidstakeres reiser med utgangspunkt i en Høyesterettsdom om arbeidstid og overtidspåbetaling. Øvrige emner var Stortingets samtykke til inngåelse av traktater etter Grunnloven § 26, EUs personvernforordning og ny personopplysningslov, samt rettslige problemstillinger knyttet til Storbritannias uttreden av EU.

Mange advokater deltok i september på det årlige Offentlige advokaters årsmøte i Finnmark i regi av Fylkesadvokaten i Finnmark. Regjeringsadvokaten bidro med innlegg om klimasaken og Grunnloven § 112, «Utforming av påstander i sivile saker» og «Metoo i domstolen». Øvrige emner var bl.a. rettslige aspekter ved sammenslåing av kommuner og fylkeskommuner, samt innlegg om Finnmarkseiendommen.

Regjeringsadvokaten har tradisjonelt vært opptatt av nordisk rettsamarbeid, og deltok i juni på det faste møtet mellom de nordiske statlige advokatene, som i 2018 ble holdt på Island i regi av den islandske regjeringsadvokaten. Foruten et tett faglig program med gjensidig oppdatering på felles viktige rettslige spørsmål ble det også lagt inn en presentasjon av den norske klimasaken, og holdt innlegg om særlige krav til statens advokat. I tillegg til den islandske Regjeringsadvokat med kolleger og den norske Regjeringsadvokaten med sin ledergruppe, deltok den svenske Justitekansleren med ledergruppe og den danske Kammeradvokaten med tre av sine kolleger.

Embetet har til enhver tid en stor portefølje av saker som reiser spørsmål om forholdet til Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK), som beskrevet ovenfor, og det berører ikke bare de av advokatene som er særskilt spesialisert på dette feltet, men også mange av de andre. I forbindelse med den muntlige høringen i storkammer i

Strasbourg i oktober i saken om norsk barnevern, organiserte vi derfor en studietur over to dager, der ca. tjue av advokatene deltok. Ved siden av å følge høringen, og sette seg inn i prosessene, omfattet dette også foredrag om EMK-spørsmål, samtaler med den norske delegasjonen til Europarådet, og besøk hos Europarådets organer.

Advokatene ved embetet holder løpende foredrag for jurister og andre faggrupper i departementene og øvrige etater. Flere advokater har holdt foredrag og deltatt på kurs i regi av Juristenes Utdanningscenter og andre. Regjeringsadvokaten selv har også gjennom året holdt en rekke foredrag for forvaltningen, i første rekke om konstitusjonelle og forvaltningspolitiske temaer. Flere av advokatene ved embetet har også kursundervisning, eller påtar seg eksamenssensur ved de juridiske fakultetene.

Som ledd i arbeidet med rekruttering, er Regjeringsadvokaten hvert år representert under Arbeidslivsdagene ved de juridiske fakultetene i Oslo, Bergen og Tromsø. Vi har også som mål å være faglig til stede ved de sentrale lærestedene, og har også i 2018 holdt eksamensrettede manuduksjoner, kurs og foredrag der.

Som beskrevet i tidligere årsmeldinger, har embetet i de senere år opplevd større pågang fra media, samtidig som vi også merker en høyere grad av forventning eller ønske fra mange klienter om at Regjeringsadvokaten skal fronte sakene utad. Dette er en utvikling som har fortsatt i 2018. Samtidig har embetet ingen egen kommunikasjonsrådgiver, og det vurderer vi heller ikke som aktuelt – både fordi det ikke vil være ressursmessig forsvarlig, og fordi forholdet til media best håndteres av de advokatene som har sakene og kjenner dem. Svaret på utfordringen er derfor å bevisstgjøre og trene opp advokatene. Vinteren 2018 laget vi et opplegg for dette, og gjennomførte en anskaffelse om medietrening, som gikk til firmaet Zynk. I løpet av året har samtlige av advokatene gjennomført et mediehåndteringskurs, med aktiv trening i mindre grupper. I tillegg har vi hatt interne runder om rutiner og policy for praktisk håndtering av mediehenvendelser.

Digitalisering

Det ble i 2018 én ny fast stilling for IKT for å øke takten i digitaliseringsarbeidet.

I løpet av 2018 fikk all advokatene nettbrett med integrert løsning for Mobile Device Management. I tillegg oppgraderte embetet software på kjernesystemer som Windows og Adobe for å nyttiggjøre seg ny funksjonalitet for å støtte oppunder økt digital samhandling, sikring av informasjonsflyt og tilgangskontroll. Nytt datasenter med svært avansert redundans og beskyttelse, samt Remote Monitor and Management system ble anskaffet på slutten av året, og planlegges igangsatt våren 2019.

Våren 2018 ble embetets saksbehandling- og arkivsystem oppgradert på mer moderne servere. Oppgraderingen betraktes som en mellomløsning for videre utvikling av systemet – interaksjon med Aktørportalen og bedre universell utforming for de ansatte. Det er også igangsatt et prosjekt for å digitalisere papirbaserte presedenskort, slik at advokatene får digital tilgang til kunnskap fra eldre saker.

Arkiv

For arkivet har det vært et aktivt år, ikke minst som følge av digitaliseringsprosessene i domstolene og staten ellers, som har gjort at vi har måttet endre eller justere mange

av våre rutiner. Videre har arkivet arbeidet med utviklingen og innføringen av tredje generasjon av vårt eget dokumentsystem (KLARA3), samt med å bevare og overføre vårt erfaringsarkiv, gjennom digital oppbevaring av tidligere presendenskort og rutiner for utforming og kvalitetssikring av nye.

En fysisk viktig endring i 2018 var at det gamle rullearkivet for saksmapper, som har stått midt i kontorlokalene i 7. etasje, ble fjernet, og plassen frigjort til andre formål. Dette inngår i en større prosess med klargjøring av eldre arkivmaterieell for avlevering til Riksarkivet som ble påbegynt i 2018, og vil fortsette i 2019. Arbeidet omfatter blant annet bytte arkivbokser til godkjent standard, registrering av materieell i ASTA, samt å avslutte saker i det elektroniske saksbehandlingssystemet.

Helse, miljø og sikkerhet

Regjeringsadvokaten legger opp til informasjonsutveksling og medbestemmelse gjennom månedlige felles kontormøter, ukentlige møter for kontorpersonalet, drøftingsmøter og deltakelse i ulike arbeidsgrupper der medarbeiderne blir berørt.

Samlet sykefravær hos Regjeringsadvokaten var i 2018 på 3,5 %. Sykefraværet er i hovedsak langtidsfravær og svangerskapsrelatert fravær. Langtidsfraværet skyldes medisinske operasjoner/sykdommer av ikke-arbeidsmiljørelaterte årsaker.

Embetet arbeider med nærværsfaktorer for utsatte grupper. Tiltakene framkommer av embetets IA-handlingsplan for perioden 2014-2018. Vi har videreført et forsterket tilbud til gravide arbeidstakere, der de tilbys bl.a. arbeidsplassvurdering, legekonsultasjon og tilrettelegging av arbeidsoppgaver. Vi er også i tett dialog med sykemelder og NAV for å informere om mulighetene for tilrettelegging ved embetet for arbeidstakere med redusert arbeidsevne. Embetet arbeider kontinuerlig for å tilrettelegge for medarbeidere med nedsatt funksjonsevne. Det ble avholdt fire møter i Arbeidsmiljøutvalget i 2018, i tillegg til flere uformelle møter.

Embetet har hjertestarter, og det er gjennomført kurs i hjerte- og lungeredning med bruk av hjertestarter. Ansatte har løpende tilbud om ergonomisk tilpassing av arbeidsplass gjennom bedriftshelsetjenesten.

I tillegg til vernerunder er det gjennomført en kartlegging og analyse av risiko og sårbarheter innenfor fysisk- og psykososialt arbeidsmiljø.

Etikk

Det har ikke vært avdekket forhold av uheldig etisk karakter ved embetet i 2018.

Internkontroll og risikostyring

Regjeringsadvokaten har utarbeidet risiko- og sårbarhetsanalyse med henvisning til instruksjer og retningslinjer. Denne identifiserer både faglige og mer generelle risikoer, tiltak, ansvarlige for gjennomføring av tiltakene og henvisning til instruksjer og retningslinjer for det enkelte tiltak. I tillegg har embetet en egen risiko- og tiltaksplan knyttet til misligheter. Tiltakene i disse følges fortløpende opp. Det er ikke avdekket vesentlige svakheter i internkontrollen.

Embetet har i løpet av siste år rapportert særskilt på sikkerhetsarbeidet ved embetet til Statsministerens kontor om forhold som gjelder embetets sikkerhetsadministrasjon, informasjonssikkerhet, personellsikkerhet, risiko- og sårbarhetsanalyse samt beredskapsarbeid. Det vises for øvrig til vedlagte rapport om sikkerhetstilstanden.

Sikkerhet og beredskap

Se vedlegg 2 for vurdering av sikkerhet og beredskap.

Fellesføring -Inkluderingsdugnaden

Embetet har påstartet arbeidet med å få på plass gode arbeidsprosesser og rutiner for å oppfylle målet om at minst 5 % av nyansatte i Staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en. Ett av tiltakene har vært å revidere standard utlysningstekst for å inkludere satsingsområdene i inkluderingsdugnaden. I 2018 ansatte embetet én person i vikariat som imøtekommer kravene i inkluderingsdugnaden. Embetet vil fortsette arbeidet i 2019. Stillingene som ble besatt i 2018 ble utlyst på forsommeren. Embetet har ikke så mange ansatte, og har gjennomgående få ledige stillinger.

Embetet har i flere år vært oppmerksom på inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne. Søkere som har oppgitt å ha redusert funksjonsevne, og som har vært faglig kvalifisert, har alltid blitt innkalt til intervju. Embetet ser det som viktig å ta vare på eksisterende ansatte, som gjennom sykdom eller skade har fått redusert funksjonsevne. Gjennom dialog, tilrettelegging og/eller tilpassing av oppgaver har ansatte dermed hatt mulighet til å stå i stilling.

Fellesføring - Arbeidslivskriminalitet

Embetet har gjennomført kontroll av arbeidsforhold, lønn og arbeidsavtaler for eksterne leverandør av tjenester. Det ble ikke avdekket kritikkverdige forhold.

Del V. Vurdering av fremtidsutsikter

Hva gjelder vår vurdering av fremtidsutsiktene for Regjeringsadvokatembetet er det rapportert ganske utførlig på dette punktet i årsmeldingene fra de senere år, senest for 2017. Ettersom fremtidsutsiktene heldigvis ikke har endret seg så mye det siste året, vises det til dette. Kortversjonen er at Regjeringsadvokatembetet har hatt det samme todelte samfunnsoppdraget i 202 år, som er å føre statens rettssaker og gi juridiske råd, og det er ingen ting som tyder at dette vil forandre seg på noen grunnleggende måte i overskuelig fremtid. Samtidig påvirkes embetets funksjon både av indre og ytre drivkrefter. Den viktigste ytre endringsfaktoren er antagelig utviklingen nasjonalt og internasjonalt mot stadig mer omfattende rettsliggjøring av mange samfunnsområder, som har pågått lenge og fortsatt gjør det. Dette er en utvikling som stiller særlige krav til embetet, som advokat for regjering og forvaltning.

Slik embetet i dag er bemannet og organisert, anser vi oss godt rustet til å møte de utviklingstrekk og utfordringer som det i dag er mulig å forutsi. Det viktigste vi kan gjøre fremover er å opprettholde en profesjonell og fleksibel organisasjon med tilstrekkelig kapasitet. Og det viktigste enkeltelementet her er å videreutvikle den faglige kompetansen til våre advokater, samt løpende rekruttere nye på samme nivå. Så lenge embetet kan fortsette å ha så bra folk som vi har i dag, så skal vi alltid klare å møte de utfordringer som fremtiden måtte bringe.

Del VI. Årsregnskapet

Ledelseskommentar årsregnskapet 2018

Formål

Regjeringsadvokaten er statens advokatkontor i sivile saker. Embetet er prosessfullmektig for departementer i rettssaker, og bistår regjeringen og departementene i rettslige spørsmål. Embetet er organisert som én sentral instans med kontor i Oslo, og er administrativt underlagt Statsministerens kontor.

Bekreftelse

Jeg bekrefter at årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten med tilhørende rundskriv fra Finansdepartementet og krav fra Statsministerens kontor. Årsregnskapet gir et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, og av regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld for 2018.

Vurderinger av vesentlige forhold

Embetets ordinære driftsutgifter har i 2018 i det alt vesentlige vært som budsjettert, og tilsier ikke særskilte merknader. Økningen i budsjettet fra 2017 var resultat av opptrappingsplanen, og er brukt i henhold til den. Ved lønnsoppgjøret høsten 2018 ble det, ved siden av sentrale midler, også gitt et tilskudd fra ordinært budsjett. På advokatsiden ble det prioritert å gi et løft til de mest erfarne advokatene, for å beholde viktig nøkkelkompetanse. Videre ble det gitt en økning til de advokatene som har vært her en stund men ennå ikke oppnådd møterett for Høyesterett. Denne gruppen kommer dårligst ut sammenlignet med andre på samme erfaringsnivå. På administrativ siden ble det prioritert å sikre samme lønnsnivå som i andre offentlige kontorer med lignende arbeidsoppgaver.

Embetets samlede driftsutgifter har i 2018 vært lavere enn budsjettert. Dette skyldes i hovedsak at ansettelsen av nye advokater/advokatfullmektiger til embetet i henhold til opptrappingsplanen for året har tatt noe lengre tid enn forutsatt, samt at lønnsutgiftene til de unge som begynner er lavere enn til de erfarne som slutter. Det overordnede hensynet ved opptrappingen har vært at den ikke skal gå ut over det faglige nivået, og i tillegg sikre at de nyansatte blir godt integrert slik at organisasjonen bevarer sin egenart. Siste etappe i opptrappingen vil derfor skje i 2019.

Embetet har en egen post (21) for bruk av eksterne advokater for å avlaste embetets sakstilfang. Budsjettposten er utfordrende å budsjettere, da embetet ikke kan påvirke antall innkomne utlendings- og trygdesaker. På budsjettet for 2018 var det satt av ca. 13,65 millioner. Ved utløpet av året var det her et underforbruk på ca. 2,9 millioner. Grunnen er i hovedsak at det er satt ut færre saker til kommisjonæradvokatene i 2018. Dette er imidlertid tall som kan variere fra år til år, og som er vanskelig å forutsi.

Regjeringsadvokaten har avgitt budsjett disponeringsfullmakt til Domstolsadministrasjonen, slik at domstolene kan bokføre de regelstyrte utgiftene som påløper, eksempelvis behandlingsgebyr til domstolene.

Embetet har avgitt budsjett disponeringsfullmakt til Statens Innkrevingsentral for innkreving og regnskapsføring av statens tilkjente omkostninger i saker Regjeringsadvokaten prosederer. Post 01 under inntektskapittelet 3024 viser merinntekt for 2018 på kr. 552 100. Inntektene til staten lar seg vanskelig budsjettere, og er lite forutsigbare blant annet grunnet forsinkelse ved innbetaling fra våre motparter. Særsilt for året var imidlertid inndrivingen av Gassled-saken pålydende 55,5 millioner. Inntekter på denne posten påvirker ikke det ordinære driftsbudsjettet.

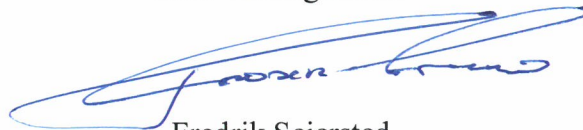
Embetet har i saker som prosederes også ansvar for å utbetale statens idømte saksomkostninger. Disse omkostningene kan ikke beregnes eller budsjetteres, da de er lovpålagt og ilegges den tapende part av domstolen. Kostnadene posteres på kapittel 0471 – Statens erstatningsansvar.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for embetet. Beretningen er unntatt offentlighet frem til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen, men vil bli publisert på embetes hjemmeside så snart den er offentlig.

Oslo, 8. mars 2019

Med vennlig hilsen

Fredrik Sejersted
Regjeringsadvokat

Kopi: m/vedlegg
- Riksrevisjonens stedlige revisjon

Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskap for Regjeringsadvokaten er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten (“bestemmelsene”). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2016.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- Regnskapet følger kalenderåret
- Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

Regjeringsadvokaten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Det tilføres ikke likviditet gjennom året, men embetet har en trekkrettighet på konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen, og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen Samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Regjeringsadvokaten har ingen finansielle eiendeler eller forpliktelser i statens kapitalregnskap.

Regjeringsadvokaten har ingen mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter).

Regjeringsadvokatens avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for Samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet av embetet. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av henholdsvis Domstolsadministrasjonen og Statens Innkrevingsentral. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for Regjeringsadvokaten, og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Regjeringsadvokaten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført, og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapporten

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Rapport kjørt: 12.02.2019

Oppstilling av bevilgningsrapportering 12.12.2018

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling* Regnskap 2018	Merutgift (-) og mindregift
0024	Driftsutgifter	01		A, B	97 938 803	8 647 197
0024	Spesielle driftsutgifter	21		A, B	10 348 236	4 267 764
0471	Statens erstatningsansvar	71		B	30 125 481	
1633	Nettoordning mv a i staten	01			5 744 168	
<i>Sum utgiftsført</i>					121 202 000	144 156 688
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling* Regnskap 2018	Merinntekt og mindreinntekt(-)	
3024	Driftsinntekter	01	Erstatning for utgifter	74 000 000	71 335	-73 928 665
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29	Ymse	0	116 777	
5700	Folketrygden - arbeidsgiveravgif	72	Arbeidsgiveravgif	0	9 135 796	
<i>Sum inntektsført</i>					74 000 000	9 323 907
<i>Netto rapportert til bevilgningsregnskapet</i>					134 832 780	
Kapitalkontoer						
60045501	Norges Bank KK /innbetalinger				3 407 839	
60045502	Norges Bank KK/utbetalinger				-137 423 507	
700024	Endring i mellomværende med statskassen				-817 113	
<i>Sum rapportert</i>					0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)						
700024	Mellomværende med statskassen				12.12.2018	31.12.2017
					-3 670 010	-2 852 897
						Endring
						-817 113

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

Note A – Forklaring av samlet tildeling av utgifter

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
002401	3 896 000	102 690 000	106 586 000
002421	960 000	13 656 000	14 616 000
302401		74 000 000	74 000 000

Note B – Forklaring til brukte fullmakter

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-) mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-) mindre utgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger (-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
002401		8 647 197		8 647 197				8 647 197	5 135 000	5 135 000
002421		4 267 764	-1 345 065	2 922 699				2 922 699	683 000	683 000
047171			-30 125 481	-30 125 481				-30 125 481		

**Maksimale beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Opplysninger om avgitte belastningsfullmakter på inntektskapitler*

Kapittel og post	Merinntekt og mindreinntekt (-)	Inntektsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter (+)	Merinntekt og mindreinntekt (-) etter avgitte belastningsfullmakter
302401	-73 928 665	74 480 786	552 121

* Denne delen skal kun fylles ut av virksomheter som har avgitt belastningsfullmakter på inntektskapitler.

Forklaring til bruk av budsjetfullmakter

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre):

Regjeringsadvokaten har for 2018 avgitt belastningsfullmakt til Domstolsadministrasjonen for prosessutgifter (gebyrer, utgifter til vitner/sakkyndige o.l.) i alle typer saker der Regjeringsadvokaten eller denne engasjerte advokater prosederer saker for staten da utgiftene på denne posten er regelstyrte. Avgitt fullmakt er totalt på kr 2 500 000,-.

Regjeringsadvokaten har for 2018 avgitt belastningsfullmakt til Statens Innkrevingsentral for statens tilkjente omkostninger ved dom eller kjennelse i alle typer saker der Regjeringsadvokaten eller denne engasjerte advokater har prosederer saker for staten og vunnet. Regjeringsadvokaten har ikke fullmakt til å disponere inntektene.

Belastningsfullmakt (utgiftsført av oss):

Regjeringsadvokaten har belastningsfullmakt på kap 0471 post71 som beskrevet i postomtalen i St.prp. 1 for Justisdepartementet. "Utbetalinger som følge av at staten er erstatningsansvarlig etter de alminnelige erstatningsregler eller har inngått forlik uten å erkjenne ansvar, belastes denne posten."

Mulig overførbart beløp:

Regjeringsadvokaten har for 2018 hatt overføring av ubrukte midler fra 2017, som oppført i Note A. Årets regnskap viser ett mindreforbruk på post 01 og post 21 under Regjeringsadvokaten kapittel og det er søkt om overføring av ubrukte midler som ligger på 5% av årets bevilgning.

Oppstilling av artskontorrapporteringen

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Oppstilling av artskontorrapporteringen 12.12.2018

	Note	2018	2017
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
Salgs- og leieinntekter	1	71 335	0
Andre inntekter	1	0	0
<i>Sum inntekter fra drift</i>		71 335	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	74 246 835	71 788 875
Andre utbetalinger til drift	3	59 036 155	53 650 749
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		133 282 991	125 439 624
Netto rapporterte driftsutgifter		133 211 656	125 439 624
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	5 126 989	2 011 983
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	2 540	1 560
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		5 129 528	2 013 543
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		5 129 528	2 013 543
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	14 675	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		14 675	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	0	0
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på fellekapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		102 102	99 587
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		9 135 796	8 810 300
Nettoferingsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		5 744 168	5 470 214
<i>Netto rapporterte utgifter på fellekapitler</i>		-3 493 729	-3 439 672
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		134 832 780	124 013 496

Oversikt over mellomværende med statskassen **

	2018	2017
Eiendeler og gjeld		
Fordringer	267 855	65 500
Kasse	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	0	0
Skyldig skattetrekk	-3 882 658	-2 918 397
Skyldige offentlige avgifter	-44 491	0
Annen gjeld	-10 715	0
Sum mellomværende med statskassen	8	-2 852 897

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på fellekapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Spesifiser og legg til linjer ved behov.

Vedlegg

1. Note 1 – Innbetalinger
2. Note 2 – Lønn
3. Note 3 – Andre driftsutgifter
4. Note 4 – Finans
5. Note 5 – Utbetalinger
6. Note 6 – Innkrevingsvirksomhet
7. Note 7 – Tilskuddsforvaltning
8. Note 8 – Sammenheng statskassen

Note 1

Virksomhet 4R - Regjeringsadvokaten

Note 1 Innbetalinger fra drift

	12.12.2018	31.12.2017
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Diverse tilfeldige inntekter (inntektspost 01-29)	71 335	0
Sum salgs- og leieinnbetalinger	71 335	0
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift	71 335	0

Note 2

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note 2 Utbetalinger til lønn

	12.12.2018	31.12.2017
Lønn	60 530 302	57 980 468
Arbeidsgiveravgift	9 135 796	8 810 300
Pensjonsutgifter*	6 449 050	6 522 819
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-2 584 886	-2 194 847
Andre ytelser	716 573	670 135
Sum utbetalinger til lønn	74 246 835	71 788 875
Antall årsverk:	71	69

* Nærmere om pensjonskostnader

Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Premiesats for arbeidsgivers andel for 2018 er 12 prosent.

Note 3

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	12.12.2018	31.12.2017
Husleie	8 309 730	8 115 538
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	355 163	2 548 870
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	2 171 766	1 647 741
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	92 812	31 780
Mindre utstyrsanskaffelser	657 230	535 945
Leie av maskiner, inventar og lignende	896 123	974 821
Kjøp av fremmede tjenester	10 840 125	13 268 842
Reiser og diett	2 379 984	1 600 368
Øvrige driftsutgifter	33 333 222	24 926 845
Sum andre utbetalinger til drift	59 036 155	53 650 749

Note 4

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	12.12.2018	31.12.2017
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0

	12.12.2018	31.12.2017
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	2 540	1 560
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	2 540	1 560

Note 5

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	12.12.2018	31.12.2017
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	87 887	192 997
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	6 903	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	5 032 199	1 818 986
Sum utbetaling til investeringer	5 126 989	2 011 983

	12.12.2018	31.12.2017
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Note 6

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	12.12.2018	31.12.2017
Tilfeldige og andre inntekter	14 675	0
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	14 675	0

Note 7

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	12.12.2018	31.12.2017
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0

Note 8

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Rapport kjørt: 12.02.2019

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	12.12.2018	12.12.2018	Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med	
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	267 855	267 855	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
<i>Sum</i>	267 855	267 855	0
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-3 333 165	0	-3 333 165
Skyldig skattetrekk	-3 882 658	-3 882 658	0
Skyldige offentlige avgifter	-44 491	-44 491	0
Annen kortsiktig gjeld	-10 715	-10 715	0
<i>Sum</i>	-7 271 029	-3 937 865	-3 333 165
Sum	-7 003 174	-3 670 010	-3 333 165

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Ervervsdato	Antall aksjer	Stemme		Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
			Eierandel	andel		
<i>Aksjer</i>						
Balanseført verdi 12.12.2018						
						0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.